

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЕТИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

В.О. Ярошенко, здобувач вищої освіти

*Науковий керівник: Н.Б. Стіволос, канд. екон. наук, доцент
Сумський національний аграрний університет*

Етика державного службовця займає найважливіший сектор у системі професійної етики, оскільки саме державні службовці мають неабиякий вплив на життя громадян. Зрілість громадського суспільства визначається відношенням до найвищих моральних цінностей усіх його структур, тому суспільство має турбуватися про те, щоб поведінка публічного управлінця була ідеальною. У розвинутих країнах світу питання етики та кодексу поведінки державного службовця визнається сферою, яка має найбільш високу значимість.

Етика державного службовця є системою норм поведінки, порядком дій і правил, взаємин і принципів у державно-службових відносинах, що позиціонують себе як сукупність конкретних, найбільш придатних та глибоко усвідомлених норм загальнолюдської моралі, яка притаманна даному суспільству.

Етика публічного службовця – це «моральні і правові вимоги, які ставляться до особи, що претендує на зайняття посади публічного службовця та до публічного службовця в процесі виконання ними завдань і функцій держави, її органів». Дотримання цих вимог в Україні врегульовується Законом України «Про державну службу» та ЗУ «Про правила професійної етики публічної служби та запобігання конфлікту інтересів», Постанова №65 «Про затвердження правил етичної поведінки державних службовців».

Попри врегулювання цих норм законом, все ж існує ряд проблем, пов'язаних з етичною підготовкою державних службовців: по-перше, існує велика потреба у кваліфікованому персоналі, який має теорію та практику регіонального розвитку; здатний працювати у високопрофесійному середовищі і має стресостійкий поріг та дотримується етичних та моральних норм у ділових відносинах. По-друге, відсутність адекватної професійної підготовки та рівня професійної підготовки, яка є обов'язковою вимогою для зайняття публічної посади. По-третє, відсутність законодавчого закріплення та встановлення нормативно-правових та моральних норм для державних службовців та недостатня відповідальність за порушення цих правил. Тому для вирішення цих проблем необхідно проаналізувати досвід розвинутих країн з цього питання.

У розвинутих країнах світу професійну етику розглядають як основну мету управління людськими ресурсами. В Європі вважають, що якщо етичні принципи існують, то вони мають виконуватися щоденно. Досягнення такої мети забезпечується прийнятим Комітетом Міністрів Ради Європи Кодексом поведінки державних службовців. Даний Кодекс є унікальним тим, що в ньому не зазначаються принципи, що стосуються професіоналізму державного службовця, так як дану працю мають виконувати і так підготовлені працівники. Цей кодекс допомагає країнам боротися з корупцією та бюрократією, а також зазначає стандарти поведінки службовців. Проте британці запевняють, що високого рівню корпоративної етики їм вдається досягти не за допомогою встановлених норм та правил, а за рахунок самодисципліни та постійного самовдосконалення.

Великих успіхів в питаннях етизації державної служби досягли китайці. Протягом довгого періоду етика державної служби ґрунтувалася на Конфуціанстві: «правитель повинен бути правителем, підданий – підданим, батько – батьком, син – сином». На цій моралі базувалися всі взаємовідносини в суспільстві, визначалися правила спілкування, обов'язки, манери поведінки і навіть зовнішній вигляд. Такі вимоги особливо стосувалися всіх державних службовців від найнижчого рівня і до керівника країни. Відмінність в манері одягатися, поведінці, а також у зовнішньому вигляді будинку визначалися становищем людини у чиновницькій ієрархії і були суворо регламентовані. За «нешанобливу» поведінку періодично карали смертю. Після «культурної революції» етика державної служби сильно змінилася норми перестали залежати від суспільної ієрархії і стали більш схожими з європейськими, проте жорсткість в дотриманні норм етики поведінки публічної особи залишилась.

Досвід провідних країн свідчить про те, що етизація державної служби надає можливість для гуманізації суспільних відносин та істотно підвищує рівень ефективної діяльності державних органів. А враховуючи той факт, що Україна перебуває в стані глобалізації, ми вважаємо, що етична підготовка державних службовців має бути найважливішим напрямком адміністративних реформ України уже сьогодні.